

Loomaheaolualase hindamise läbiviimine

Aivar Vuks

VTA loomakaitsebüroo

Loomaheaolualase hindamise läbiviimine

- Volitatud veterinaararst

Karja inspekteerimine

- Maakonna veterinaar keskuse loomakaitsespetsialist

Loomapidamisnõuete täitmise kontrolli läbiviimine

Seadusandlus

- Loomakaitseseadus Riigikogu 13.12.2000.a
- Vasikate heaolu hindamine tulenevalt Põllumajandusministri 23.oktoobri.2002. a määrusest nr 78
- Sigade heaolu hindamine, tulenevalt Põllumajandusministri 3. detsembri 2002.a määrusest nr 80
- Kanade heaolu hindamine, tulenevalt Põllumajandusministri 19. juuni 2003. a määrusest nr 59
- Veiste heaolu hindamine, tulenevalt Põllumajandusministri 27.08.2009. a määrusest nr 90
- Lamba ja kitse heaolu hindamine, tulenevalt Põllumajandusministri 27.08.2009. a määrusest nr 91

Seadusandlus

Ilmumas

Põllumajandusministri määrus

- Nõuded broileri pidamisele ja selleks ettenähtud ruumi või ehitise kohta¹

Hakkab kehtima 30.06.2010

Loomade heaolu

1. Loomade eest peab hoolitsema personal, kellel on asjakohased teadmised loomade heaolust ja käitumisharjumustest

LoKS

2. Põllumajanduslooma tervist ja heaolu tuleb kontrollida nii sagedasti, kui seda on vaja välditavate kannatuste ärahoidmiseks.

LoKS § 3

Loomade heaolu

3. Sellise põllumajanduslooma tervist ja heaolu, kelle suhtes kohaldatakse intensiivset loomapidamist, tuleb kontrollida vähemalt üks kord päevas.

LoKS § 3

4. Loomade pidamisviis peab olema nõuetekohane ja tagama liigikohase liikumisvabaduse

LoKS § 2

Loomade heaolu

5. Loomapidamisel on keelatud kasutada vahendeid või seadmeid, mis võivad looma vigastada

LoKS § 3

6. Loomapidaja peab tagama loomadele kohases koguses sööta ja joogivett.

LoKS § 2

Loomade heaolu

7. Ei kasutata loomadele kannatusi põhjustavat aretustegevust

LoKS § 4

8. Loomade transportimine peab vastama nõuetele

EÜ nr. 1/2005

Veise pidamise nõuded

- selle määruse tähenduses on piima, liha ja muude loomsete saaduste saamise või muul eesmärgil peetav üle kuue kuu vanune liiki *Bos Taurus* kuuluv loom.

Veise tervis

- Veise sõrgu kontrollitakse mitte harvemini kui kuue kuu tagant ja hooldatakse vajaduse korral.
- Loomapidaja tagab siseruumis peetava veise tervise kontrollimise vähemalt üks kord päevas.
- Väliaedikus või karjamaal olevat looma kontrollitakse selliste vaheaegadega, mis on piisavad looma pikaajalise kannatuse vältimiseks

Veise pidamise ruum ja seadmed

- Veise pidamise ruum peab olema varustatud esmaste tulekustutusvahenditega, mille korrasolekut kontrollitakse korrapäraselt.
- Veise pidamise ruumi või ehitise elektrijuhtmed ja -seadmed peavad olema töökorras ning paigutatud loomale ohutult.

Looma suhtes elektrilise vahendi kasutamine

- Elektripiitsa on lubatud kasutada ainult üle 12 kuu vanuse veise puhul,
- elektripiitsa on lubatud kasutada vaid looma reiepiirkonna suurematele lihastele,
- elektripiitsa kasutamine on keelatud tiinuse viimasel kolmandikul,
- elektrilöögi kestus ei tohi olla pikem kui 1 sekund.

Põrand

- Restpõranda ehitus peab välistama veise jäsemete vigastumise ning sõrgade kinnijäämise
- materjali laius vähemalt 110 mm ja avade laius kuni 35 mm

Mikrokliima

- Veist ei tohi pidada ruumis, kus müratase ületab pidevalt 65 dB.
- Veist ei tohi pidada alaliselt pimedas.
- Ruum peab olema piisavalt valgustatud kas loomuliku valguse või kunstliku valgustusega igapäevaselt vähemalt kella 9.00st kuni kella 17.00ni.

Veise lõaspidamine

- Lõastamisvahend ei tohi olla poov ega kahjustada looma muul viisil.
- Aastaringi lõaspeetavale veisele peab olema tagatud korrapärane juurdepääs õues asuvale jalutusväljakule (jõustub 1.09.2019)

Nõuded lamba ja kitse pidamisele

- Lamba ja kitse sõrgu kontrollitakse korrapäraselt ja hooldatakse vajaduse korral.
- Lamba ja kitse pidamise ruumis või ehitises peab loomal olema võimalik näha teisi liigikaaslasi.
- Kui majapidamises on rohkem kui üks lammas või kits, ei tohi looma pidada üksikult, välja arvatud veterinaararsti ettekirjutusel seoses looma tervisliku seisundiga.

Lamba ja kitse pidamine

- Väliaediku piiretes ei tohi kasutada okastraati ega selliste avadega võrku, millesse lamba või kitse pea võib kinni jääda.
- Lamba ja kitse lõastamise korral peab lõastamisvahend olema varustatud vähemalt kahe pöörilaga.

Lamba ja kitse pidamine

- Laudpõranda ja restpõranda ehitus peab välistama lamba ja kitse jalgade ja udarate vigastumise ning sõrgade kinnijäämise. Põrandamaterjali laius restpõranda puhul peab olema vähemalt 80 mm ja vahe kuni 25 mm.
- Poegimisaedikus ja talle pidamise kohas ei tohi kasutada restpõrandat.

Lamba ja kitse pidamine

- Poegimisruumi pindala peab olema vähemalt 2 m².
- Lamba ja kitse väliaediku suurus peab olema vähemalt 3 m² looma kohta.
- Lammast ja kitse ei tohi ruumis või ehitises pidada alaliselt lõas ega ühes ruumis suuremas kui 50 loomast koosnevas rühmas.

Lamba ja kitse pidamine

- Lammast pügatakse vähemalt kord aastas.
- Lüpsil olevat kitse lüpstakse vähemalt üks kord päevas ja vajaduse korral sagedamini.
- Väljas võib poegida ainult sellist tõugu lammas, kes on kohanenud karjamaal valitsevate keskkonna- ja ilmastikuoludega.

Lamba ja kitse karjatamine

- Karjatamisperioodil tuleb lambale ja kitsele tagada pääs karjamaale või väliaedikusse.
- Karjatee äär peab olema vaba takjatest ja ohakatest, et vältida villa saastumist.
- Väritingimustes tuleb lammast ja kitse kaitsta halbade ilmastikutingimuste eest.
- Väliaedikus või karjamaal looma lõastamise korral peab lõastamisvahendi pikkus olema vähemalt 3 meetrit.

Lamba ja kitse söötmine ja jootmine

- Söötiskohal tuleb arvestada vähemalt 35 cm sõimepikkusega iga looma kohta ja vähemalt 45 cm sõimepikkusega tiine looma kohta.
- Nippeljootja kasutamise korral peab olema vähemalt üks jootja 30 looma kohta.

Loomade transport

- Reguleerib EU määrus 1 / 2005 22. detsember 2004, mis käsitleb loomade kaitset vedamise ja sellega seonduvate toimingute ajal
- Käesolevat määrust kohaldatakse selgroogsete elusloomade vedamisele ühenduse piires

Loomade transport

Teekonna pikkus / kestus

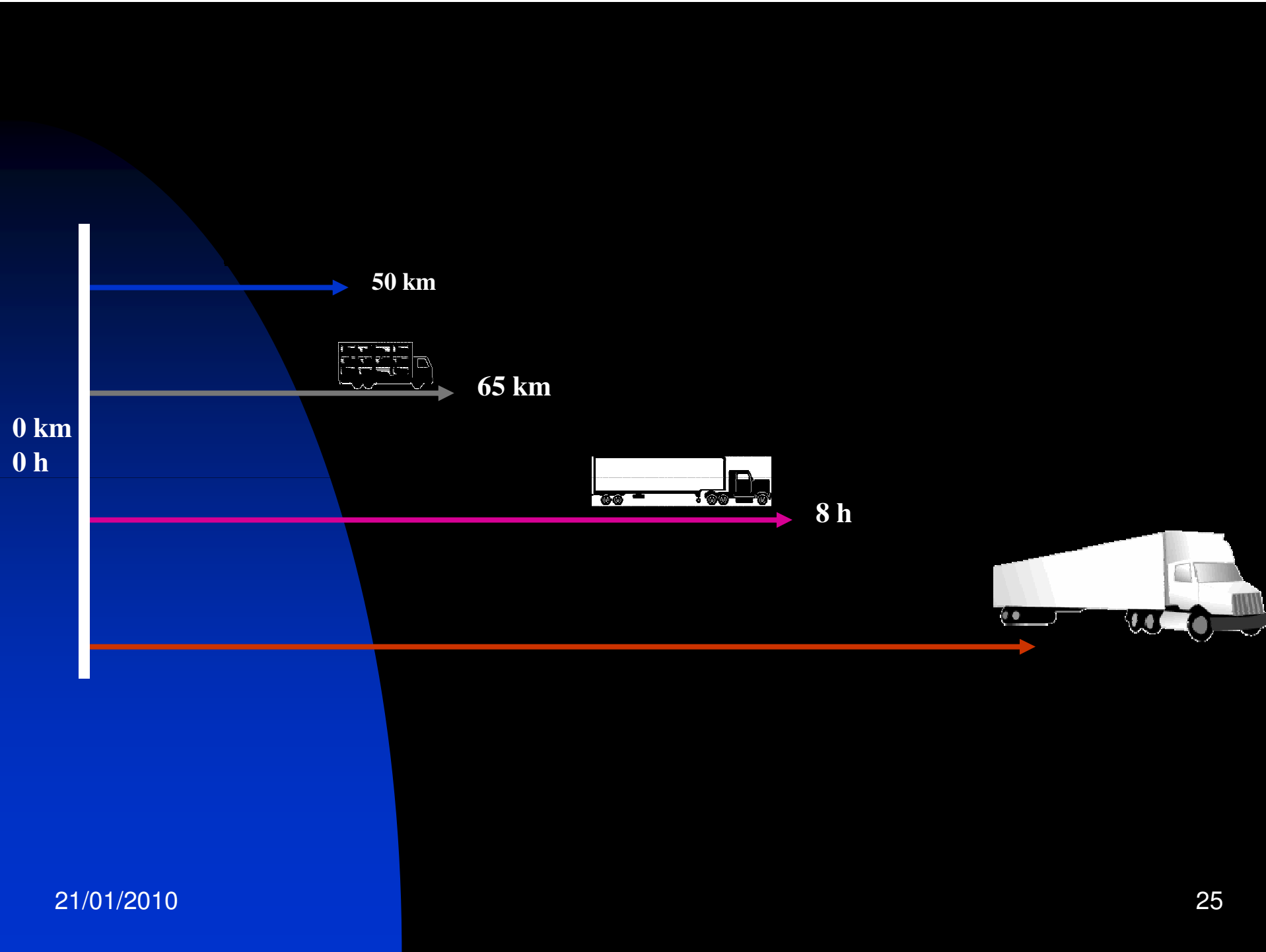
1. Kuni 50 km
2. Kuni 65 km
3. Kestus kuni 8 tundi
4. Kestus üle 8 tunni

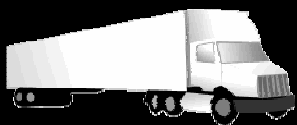
0 km
0 h

50 km

65 km

8 h

Nõue	<u>Talunikud</u> , kes veavad neile endile kuuluva veovahendiga mitte üle 50 km	<u>Vedajad</u> , kes veavad loomi mitte kaugemale kui 65 km	<u>Ülejäänud vedajad</u> , kes teostavad alla 8 tunni kestvaid vedusid	<u>Vedajad</u> , kes teostavad üle 8 tunni kestvaid maanteevedusid
Veo üldnõuded	✓	✓	✓	✓

Veo üldnõuded

- Tuleb võtta kasutusele kõik abinõud, et teekond oleks võimalikult lühike, viivitusteta ning teekonna vältel kontrollitakse loomade heaolu;
- Loomad peavad olema veoks sobivad;
- Veovahend ja peale- ja mahalaadimisvahendid peavad olema konstrueeritud, ehitatud ning kasutatud viisil, mis väldib loomade vigastumist ja kannatusi ning tagama nende ohutuse;
- Loomi hooldav personal omab väljaõpet ja oskusi ning ei kasuta loomade suhtes vägivalda ega muid tarbetut hirmu, vigastusi või kannatusi põhjustavaid meetodeid;
- Loomadele võimaldatakse piisavas koguses sööta ja joogivett ning puhkust ning põrandapind ja veoruumi kõrgus on loomaliigile piisav.

0 km
0 h

50 km

65 km

8 h

Nõue

Talunikud, kes veavad neile endile kuuluva veovahendiga mitte üle 50 km

Vedajad, kes veavad loomi mitte kaugemale kui 65 km

Ülejäänud vedajad, kes teostavad alla 8 tunni kestvaid vedusid

Vedajad, kes teostavad üle 8 tunni kestvaid maanteevedusid

Veo üldnõuded

Veo tehnilised eeskirjad

Veo tehnilised eeskirjad

VEOVALMIDUS

Loomad ei ole veoks sobivad juhul kui:

1. nad ei suuda iseseisvalt liikuda;
2. neil on tõsine lahtine haav või prolaps;
3. nad on tiined emasloomad, kelle eeldatavast tiinusajast on juba möödunud 90 või enam protsenti või eelnenud nädalal poeginud emasloomad;
4. nad on vastsündinud imetajad, kelle naba ei ole täielikult paranenud;
5. nad on alla kolme nädala vanused põrsad, alla ühe nädala vanused talled või alla kümne päeva vanused vasikad, välja arvatud, kui neid veetakse lähemale kui 100 km;
6. nad on alla kaheksa nädala vanused koerad ja kassid ja neil ei ole kaasas nende ema;
7. nad on sarvloomad (põdrad, hirved), kelle sarved ei ole veel kõvastunud.

Veo tehnilised eeskirjad

VEOTAVAD

Loomi veetakse eraldi järgmistel juhtudel:

- a) eri liiki loomad;
- b) oluliselt erineva suuruse või vanusega loomad;
- c) täiskasvanud tõukuldid või täkud;
- d) seksuaalselt küpsed emasloomad eraldi isasloomadest;
- e) sarvloomad eraldi sarvedeta loomadest;
- f) üksteise suhtes vaenulikud loomad;
- g) lõastatud loomad eraldi lõastamata loomadest.

a, b, c ja e ei kohaldata, kui loomad on üles kasvatatud ühtsetes rühmades, nad on üksteisega harjunud, kui lahutamine põhjustaks ärritust või kui emasloomaga on kaasas tema järeltulijad.

0 km
0 h

50 km

65 km

8 h

Nõue

Talunikud, kes veavad neile endile kuuluva veovahendiga mitte üle 50 km

Vedajad, kes veavad loomi mitte kaugemale kui 65 km

Ülejäänud vedajad, kes teostavad alla 8 tunni kestvaid vedusid

Vedajad, kes teostavad üle 8 tunni kestvaid maanteevedusid

Nõue	Talunikud, kes veavad neile endile kuuluva veovahendiga mitte üle 50 km	Vedajad, kes veavad loomi mitte kaugemale kui 65 km	Ülejäänud vedajad, kes teostavad alla 8 tunni kestvaid vedusid	Vedajad, kes teostavad üle 8 tunni kestvaid maanteevedusid
Veo üldnõuded	✓	✓	✓	✓
Veo tehnilised eeskirjad	✎	✓	✓	✓
Veoluba	✎	✎	✓	✓
Pädevustunnistus	✎	✎	✓	✓
Vastavussertifikaat	✎	✎	✎	✓
Jootmissüsteem	✎	✎	✎	✓
Ventilatsioonisüsteem	✎	✎	✎	✓
Temperatuuri kontroll-, hoiatus- ja registreerimissüsteem	✎	✎	✎	✓
Navigatsioonisüsteem	✎	✎	✎	✓

21/01/2010

Täna tähelepanu eest

21/01/2010

32